

után a Trianon-szubkultúra is. Ám általában sem a „nemzetiekben”, de még a „nosztalgizáló” egy részében sem tudatosul, hogy a századfordulós magyar városi világról alkotott idilli képük meglehetősen csalóka. Egyrészt azért, mert a dualizmus korabeli magyarosodás tulajdonképpen a magyarországi nem magyar közösségek rovására történt, amelyek elitjei ugyanolyan veszteségként élték azt meg, mint Trianon után a magyarok a kisebbségi magyarság fogyását. Másrészt – amellett, hogy a viszonyítási alapnak tekintett 1910-es népszámlálási adatok pontossága éppúgy vitatott, mint az utódállamok későbbi statisztikái – a dualista Magyarország utáni nosztalgia mintegy kiragadja történelmi kontextusukból az adott városokat. A nemzeti, etnocentrikus történelemszemlélet hajlamos kisajátítani és „elmagyarosítani” történelmüket is: a századfordulós pillanatképet visszavetíti a múltba, és figyelmen kívül hagyja a városok egykori multikulturális jellegét és a korábbi népesedési folyamatokat. Pontosan úgy, ahogy mai képük alapján sok román vagy szlovák csak és kizárólag román/szlovák városként tekint Brassóra, Kolozsvárra, Gyulafehérvárra, Kassára, Selmechányára vagy Pozsonyra.

Mindazonáltal jó néhány kutatóműhely tevékenysége is tanúsítja, hogy az egész történetet lehet szakmailag magas színvonalon, etnocentristától mentesen, tárgyilagosan is vizsgálni (Budapestben például korábban a Teleki László Intézet, jelenleg az MTA Kisebbségkutató Intézete vagy a

Történettudományi Intézet, Kolozsvárt a Jakabffy Elemér Alapítvány vagy a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, továbbá a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet). Más kérdés, hogy a szakszerű kutatások eredményei mennyire kerülnek be a közbeszédbe. Szerencsére a nem kifejezetten a szakmának szánt kiadványok közül az igényesebbekre sem jellemző az említett történelemtorzítás, ám a „piacon” látványos a nosztalgikus vagy „nemzeti” nézőpontot megjelenítő könyvek és lapok jelenléte is.

Közhely, hogy a magyar állam és a magyar nemzet határai nem esnek egybe. Magyarország „virtuális terjeszkedése” saját (politikai) határain túlra – különösen, ha az kevésbé finom vagy egyenesen nacionalista formában nyilvánul meg – időnként irritálja is a szomszédos nemzeteket, az irredenta jellegű kiadványoknál joggal, a nosztalgizáló vagy történelmi munkáknál alaptalanul. Ám mint ahogy a két világháború közötti revizionizmus, úgy a rendszerváltás előtti évtizedek közömbössége sem tekinthető elfogadhatónak a mai körülmények között. Csak a paranoid nacionalisták láthatnak kivétnelet abban, ha Budapest mintegy virtuálisan újra integrálni szeretné a magyar kultúrába, művészetbe, közbeszédbe az egykori történelmi Magyarország területén, azaz a szomszédos államokban élő magyar közösségeket, támogatva azok megmaradását, természetesen helyi sajátosságaikkal együtt. Mint ahogy az is természetes, hogy az egykori történelmi Magyarország

kulturális örökségére a mai magyar nemzeti identitás is jogot formál (nem a kizárólagosság igényével) – különösen annak fényében, hogy a háborús pusztítások következtében a legtöbb „magyar” történelmi emlék épp az egykori peremterületeken, azaz a mai Magyarországon kívül található. Normális esetben – azaz a „nagy-magyar” szubkultúra határain túl – tehát nem valami irredentizmusról vagy öncélú nosztalgjáról van szó, hanem a magyar történelmi-kulturális örökség megőrzésére való törekvésről, például egy révkomáromi magyar iskola segítése vagy a gyulafehérvári római katolikus székesegyház és érseki palota felújításának magyar állami és egyházi támogatása révén. Mint ahogy nem szabad megfélemlíteni a mai Magyarországon lévő, korábban vagy részben még mindig multikulturális városokról sem, amelyek értékei szintén felfedezésre és óvásra várnak – legyen szó akár a német, zsidó, szerb, görög, szlovák, román stb. múlttal rendelkező Budapestről vagy például Sopronról (Ödenburg), Békéscsabáról (Békešká Čaba) vagy más településekről. Hisz végeredményben annak a sokszínűségnek a gondozásáról beszélünk, amely egykor egész Közép- és Kelet-Európát jellemezte – gondoljunk csak a régióban egykor virágzó, de mára többnyire végérvényesen eltűnt német, zsidó, lengyel stb. közösségekre –, és amelynek egyik utolsó, még élő maradványát épp a Kárpát-medencében elszórt magyar városok és régiók jelentik.

TAMÁS DÉNES

Meglátni egyik város tükrében a másikat Képek egy vasútállomásról

„Mi történik azokkal a naiv-intenzív individualitásokkal, akik az Egész modern igényeit nem tartották eleve pusztá csalásnak?”

Sloterdijk

Semmi nem kezdődhet és végződhet egy vasútállomáson.

Minden vasútállomásban van valamilyen megfoghatatlan rejtélyesség, amire azonban egyből a vaskos, feloldhatatlan realitás válaszol. Ez az eleve ideges párbeszéd azonban jól el van takarva, pedig már a sietések és várakozások tört ritmusa, az a határsáv, ami elválasztja egyiket a másiktól, árulkodó arra nézve, ami megtörténhet ezen a helyen. Még akkor is, ha ez a határsáv csak másodpercekig van nyitva. A vasútállomásra nem lehet egyszerűen odamenni: oda sietni kell. A sietősség lendülete egészen a vonatjegy megvásárlásáig tart, a kezek még mozgásban vannak, ahogy a jegyet a pénztárcába csúsztatják, a tekintet azonban már felszabadultan a helyet pásztázza, keres, kutat, mindezt néhány másodpercig, mert felmérve maga körül a totális idegenség összezáruló falát, nem tehet mást, visszazuhan önmagába. A türelmetlen várakozás kezdődik el, amely, ahogyan a sietősség is, megfosztja az embereket, a magukba roskadt tárgyakat a kitérülködés minden lehetőségétől, ami pedig mégis tokolodva megmutatkozik, azt azonnal csonkolja az idő kegyetlen pallosa.

Az így kinyíló részből kellene kilátni. Ki kellene nyújtani ezt a néhány pillanatot, ha már nem lehetséges valahonnan kívülről, a sietés és a várakozás világának túlsó oldaláról megérkezni. A megváltás nem egy állomáson

fog megtörténni. Így marad a sietősség, marad a várakozás, na meg a rövid döccenő, amire ha ráfókuszálunk, finom szerkezetének hajszálpredéseiben megmutatkozhat, amit a sietősség és a várakozás, a határtalanság süvítése a maga arculatára formázott.

Először el kell jutni a vasútállomásra. Az én kisvárosaimban ez nem jelent mást, mint alámerülést a városiaság fokozatosan romló állapotaiba. Először az út adja meg magát: felpattogzik az aszfalt, kátyúk keletkeznek, az utcaszegetlyt burkoló kövek kifordulnak helyükről. De maga a városkép is romladozik. Ebben az irányba a legelhagyatottabbak az épületek és a tömbházak, rongált a városbútorzat, gyomos és szemetes a foszlányokká szakadozott pázsit, a ki nem ürített szemetesládák mellett kupacokba gyűl a hulladék. Érződik, kisodródunk a városból, ahhoz, hogy a lassan fellélegezni készülő teret, mint egy odaejtett, fekete koporsó, a vasútállomás főépülete reksze be. Épületnek épület ez, amely még magán viseli egy már azonosíthatatlan építészeti igényesség távoli lenyomatát. Azonban már emeleteinek vaksi ablakai elárulják, hogy egy olyan célt szolgál, amelynek épületként nem tudott megfelelni, ezért otrombává vált és eresztékeiben belerokkant. Ezek az épületek már rég nem a technika és az ipari haladás szentélyei, inkább összement kísértetházak, amelyek nem tudták megtartani annak a gondolatnak a nagyságát, amely rájuk bízott.

Az épület belsejében hasonló állapotok fogadnak. Mint egy szobasarkokba, gyűl oda a szemét, a mindent átítató piszok, a kivédhetetlen elhasználódás termékei. Ezen már semmilyen újító szándék nem tud segíteni. A felújított

TAMÁS Dénes
„Egy új határozatlan-
sági reláció”
Magyar Lettre
Internationale, 68

„Két tér, két város”
Magyar Lettre
Internationale, 74

„Egy kis erkölcsi
trakta”
Magyar Lettre
Internationale, 75

„A falak még állnak”
Magyar Lettre
Internationale, 76

„Este a székeleknél”
Magyar Lettre
Internationale, 78

„Tájképzészet”
Magyar Lettre
Internationale, 79

külsőn is átüt újra az épület állagába hosszasan beleivódott szutyok. Magától áll vissza a hely természetes díszletezése; a koszlott, elárvult falak tompán verik vissza az üres jövő ígézetét. Egy épület története nem más, mint a beépülés hosszú, maguk az építők által is ellenőrizhetetlen folyamata. Ezért tekinthető az épület egy tér és a teret belakók életformája gyenge pontjának, hiszen rajta ütközik ki legkorábban, amit harsányan leplezni próbálnak az ott lakók mindennapi ténykedéseik során. Legelőször úgyszólván az anyagba belehazudott gondolat árulja el magát. Bent szédelegve az állomás épületében ezért nem tudunk szabadulni attól a gondolatától, hogy a kezdet és a határtalanság helyén tulajdonképpen valaminek a végére jutottunk.

Ami bent az épületben szűkös viszonyok között fejt ki hatását, az a peron nyeri el végső formáját. Az álldogálás a peronon szinte a magavesztéssel ér fel. Hatalmas odairányuló súlyok oldják a teret és az időt, magukkal ragadván az ott-lét természetes kapaszkodóit. Csak a toalett lejárata mellé odagörcsődött cseresznyefa, meg néhány kitett, hervadozó muskátli hazudik ott-honosságot a semlegesítés ama folyamatának, amely nélkül nincs fájdalommentes elutazás és megérkezés. Egy vasútállomáson mindent a megérkezés lehetősége sajátítja ki magának. Az eljövő azonban nem távoli lehetőség, ezáltal teremtve távlatot bármilyen cselekedetnek, hanem nagyon is az idő kalodájába van beleszuszkolva. Az állomás órája ezt a megkurtított időt próbálja elfogyasztani. Az óramutatót kényszeres pillantások űzik előre, az időfolyam végletesen beszűkül, majd be is szorul a pillanat börtönébe. Ez a robbanásig feszült pillanat szolgáltatja az energiát, aminek köszönhetően át tudunk rohanni a világ hatalmas terein. Ehhez a rohanáshoz szükséges tér kipreparálása már az állomáson elkezdődik. Mintha magába a távolodásba léptünk volna bele, a sínpárok éles pengeélén a horizont menekül odébb. A torzított emelkedést meg-megrebbenő szempárok követik, el egészen addig, amíg valahol az állomás épületeinek során túl a sínpárok is felszívódnak. Csak a semmi délibábos lüktetése veri vissza a kitérni próbáló tekintetet. Mint áthatolhatatlan felületeken emberről tárgyra, tárgyról emberre ugrál a visszatért tekintet, véglegesen feloldva a tér kötőszövetét. A bekeretezett ég csalóka háttér képez a hamisítás eme folyamatának. Ebben a kiürülésben lassan tudatosul: itt minden az *Egész* elrejtésén munkálkodik, ami már nem tud megmutatkozni, pedig a növekvő veszteség, az egyre mélyülő hiány saját értelmeként veri vissza azt, hogy van.

Semmi nem kezdődhet és végződhet egy vasútállomáson. Mégis ott az állomáson, nem tudni, a tér melyik, még lenyomozhatatlan szegletéből, csak kigöngyölgött elem két jelenet, védtelen lényegüket annak reménye nélkül kínálva fel a verdeső tekintetnek, hogy az belőlük bármit megőrizhetne, tartalékolhatna, átadhatna.

(A fornetti-árus lány)

A fényel kezdődött. A fényel és a felhőkkel. Felhők telepedtek egy tavaszvégi délutánon a város fölé. Eső készülődött, legalábbis ezt tudatta a lecsüngő plakátvégeken, nyikorgó padokon, megtépzott bokrokon átszaladó remegés, a felülről leszűrődő nyugtalanság. A vihar azonban még nem szabadult rá a városra, hanem csak hatalmas, a színek megannyi sötétes színárnyalában pompázó felhők formájában tornyosult a város fölé, érthetetlen, de mégis kihívó, ijesztő magasságot teremtve, egy város feletti újabb várost. Az állomás felől mindez nyitott panorámának látszott, amelyben védtelen, torz, makettszerű épületek nyújtogatják felfele csenevész testüket, egy olyan tér irányába, amelyet a telt formák minden vonatkozás nélküli szabadsága ural. A tekintet ilyenkor keresi a kapcsolódási pontokat, szeretné meglátni egyik város tükrében a másikat, de csak azzal a lemondó felismeréssel kell beérnie, hogy ami itt van lent, az sohasem fogja a tornyosuló magasságot elérni. Hiszen ezek az épületek, utak, sétányok és terek egy olyan gondolat alapján épültek meg, amelynek nem volt és nem is lesz vonatkozása arra, ami odafent kibontakozhat.

A felhők játékból egyre több sötétség kezdett leáramlani a tömbházak közé, lassan beburkolva az egész várost. Ez az elsötétülés azonban nem érte el a vasútállomást, ehelyett, mintha egy foncsorozott üvegfelületet hozott volna létre, amiről egy hihetetlenül erős, tömött fény verődött a vasútállomás épülete elé. Az erősödő fénynyaláb végignyalta az állomás épületét, betört a peronok irányába, felvillantotta a sínek rozsdásodó éleit, majd rászóródott az állomás túloldalán lévő dombok karéjára. Nem volt semmi vakító ebben a fényben, csak minden tisztábban látszott, mintha a fény nem is kívülről, hanem a dolgok belsejéből érkezett volna.

Ebben a fényben álltam ezen a délutáni órán, az egyes számú peron mellett, a 17:01-es gyorsvonatra várakozva. Több mind húsz perc volt a vonat érkezéséig, mert mindig korábban érkezem a vasútállomásokra, de nem csak oda, hanem bárhová, ami az időhöz láncoltan ad helyet bármilyen történésnek. Nem szeretek beesni egyetlen eseményre sem anélkül, hogy kitanulmányozhatnám azt a helyet, amely az esemény teréről kínál fel magát, mintha ezáltal – részekre bontva, majd újra összerakva a várakozás helyét – megragadhatnám valami olyasminek a szerkezetét, ami képes magánál nagyobb dolgokat is befogadni. Az ember által épített helyek azonban csak ritkán állnak készen erre a befogadásra. Sokkal inkább holt terek, teleaggatva csörsöpölő, egymást fojtogató kacatokkal, telesűfolt vagy éppen átpakolás alatt álló raktárhelyiségek, amelyekben az ajtóréseken becsapódó fénycsíkok csak saját rácszatukra feszítik rá – így véglegesítve – az elhagyatottságtól szenvedő tárgyakat.

Nem a fényből volt nekem sok, hanem az újjáébredező meztelenségéből, a felesleges, elherdálódó glóriából, amit félrecsúszva hordtak magukon az állomás elhasznált díszletei. Mert minden jobban látszott; a padok, ahogyan előbújtak az állomás vedlett tartóoszlopai mögül, néhány szemetesláda, a forntit kínáló kisbolt lifegő ajtaja, meg a sínpárok végtelen ékei szellették szét a lüktető teret, berekeszelve azt a pár várakozó utast, akik szinte megjelölve álldogáltak az elszabaduló tárgyak által kijelölt, szabálytalan alakú fénykazettáinkban.

Mintha minden csak önmagáig érkezhette el.

Néztem bele ebbe a végtelen folyosóba, amikor megtörtént az, ami – a történés filmszerű banalitása ellenére – szinte elhelyezhetetlen a foglyul ejtett valóság díszletei között. Pedig minden elmondható egy egyszerű mondat: a forntit kínáló kisbolt ajtaján kilépett az elárusító lány, hosszasan szét nézett, majd egyik térdét egy picit felhúzza, fejét a fény fele fordítva és szemét lehunyva, hátával nekitámaszkodott az ajtó kifele forduló védőrácszatának. Rövid volt a mozdulatsor, de szinte hallani véltem a történés áramlását. Mert ami történt, annak valahogy sikerült elkerülnie, hogy mintegy az egymásra préselődő dolgok szorításából álljon elő, inkább csak önmaga menetéhez igazodott, mert így felelhetett meg annak, amit eddig itt az állomáson minden tárgy kényszerűen elvétett: a fény hívásának.

Nem tudtam nem nézni a lányt. De mintha nem is őt néztem volna, hanem egy tökéletes szerkezetet, amelyben nem az volt utolérhetetlen, hogy általa az elérhetetlen mutatkozott meg, hanem az, ahogy az esetlegesség elmozduló tengelyéhez idomult. A lány eddig csak az elárusító pult mögött rejtgetett közönséges és egészséges szépsége volt átalakulóban. Valahogyan *könnyebb* lett, s talán ez a könnyébség adta, hogy nem maradt meg önmagánál, hanem kapcsolatba lépett mindazzal, ami körülötte már rég megadta magát a dolgok nehézkedésének. Egy középkorú, megfáradt férfi ment el előtte. Egyszerű vonulás, ami rég elhasználta saját esszenciáját, s így mintha egy kivonat vagy elkenődött vázlat próbált volna érvényt szerezni magának a színes, csillogó papírokból összehajtogatott valóság redőzetein. Azonban, ahogy most elhaladt a lány előtt, mintha irányra lelt volna, ha csak annyira is, hogy *előtte* ment, de nyilvánvaló volt: ezáltal saját szabadságát teljesíti be.

Nem láttam, csak tudtam, a lány felkínált arca a fényt követi. A lehuny szemek különös érvényt adtak ennek az arcnak. Akkor nem is értettem, csak jóval később: mivel nem láthatta, így érte el azt, ami máskülönben elérhetetlen. Mintha csak csukott szemekkel lehetne a felragyogó valóságot megérinteni. De nemcsak ez az arc, hanem a test minden rezdülése követett valamit, ami önmagánál nagyobbak bizonyult. Mégsem volt semmi megkötött, irányított, birtokolt, mert amibe belekötődött a picit felhúzott térd, a lazán lecsüngő és elől összekulcsolt két kéz, a nyak nemes tartása, az volt szabad.

Meddig nézhettem a felnyíló látványt, nem tudom. De volt egy pillanat, amikor a dombok felé fordultam, hogy ott keressem a folytatását annak, ami eddig részem volt. Talán ezzel szakadt el a mindent összetartó fényfonál. Mert mikor visszafordultam, már semmi nem volt a helyén. A védtelen arcát imént a napba mártó lány már eltűnt az ajtóból. Majd egy piros, műanyag felmosóvödörrel a kezében lépett ki újra, odament a legközelebbi sínpárhoz, és a vödör sárgásbarna tartalmát a sínek közé löttyintette.

(A város egyetlen hajléktalanja)

Kora reggel, háromnegyed öt. A decemberi lég be-beccap a foghíjas ablakokon, félig letépett plakátok rebbenek meg, de mozgásuk azonnal el is hal, valamilyen nagyobb állandóságba ütközve. A szűkös váróterem kontúrjait pislákoló neonfények emelik ki. Ebben a be-bevillanó szögletességbe

kényszerülnek bele a tartásukat már rég felemészítő tárgyak: mindössze két megrongált műanyagpad és néhány, egymás mellett sorjázó, rozsdásodó vas-korlát, amelyek a jegypénztárak ablakait választják le az élettelen tér téglalapjáról, középen egyetlen, szinte csontozatára hámlott tartóoszloppal. Mint egy túlvilágított színpad, a tér nehezen árulja el a titkát. Micsoda árulásra volt szükség ahhoz, hogy az elindulás és a megérkezés helye ezzé a kifosztott tájékká változzon? Hiszen a félszeg tárgyakból a magánynak és az elhagyatottságnak szinte holdbéli sűrűsége sugárzik, amit emberi léptekkel már nem lehet feltörni, nem lehet visszafoglalni valamilyen új kezdet reményében.

Még mindig van egy negyedóra. Ma is túl korán érkeztem. A zimankós reggel befele fordulónak tesz, az egyik padra felmálhádom hátizsákom, hátamat a bejárat felőli koszos falnak vetve, kényes pillantásokkal az óramutatót próbálom előrébb űzni. Közben más utasok érkeznek. Mintha egy undorító higiéniai feladatot kellene végrehajtaniuk, úgy lépnek be az épületbe, de senki nem állapodik meg, gyorsan jegyet váltanak és a bejárat szemből lévő ajtón igyekeznek ki, a peron irányába. Nem értem ezt, oda-kint még hidegebb van, de ahogy tekintem még egyszer végighordozom az összeroppant jelenben szertesziört idomokon, meg kell értenem: itt nem lehet mást tenni, csak a vereséget beismerni. Gyorsan vonatra kell szállni, és el kell utazni.

Az egész túlsó oldalt elfoglalta magának szétsziört cókmojkjaival. Túlpakolt reklámzacskókat, lyukacsos cekkereket meg egy összedrótozott motyót rakott szét a padon meg a pad folytatását képező betonpadlón, míg ő ott állt vert birodalmának jobboldali szegletében, megroskadt gerinccel, de mégis egy öskövület biztonságával.

Néhány perc után nem tehettem mást, szemérmetlenül csak őt bámultam. Visszanézett rám, de mintha nem látott volna, nézése valahogy a mögöttem lévő falat találta el, amin – gondoltam – én egy oda nem illő foltként éktelenkedem. Nem lehetett nehéz megadnia magát egy tekintetnek, jóval nagyobb vereségeket kiállhatott már széles ábrázata, amely régóta a sűrű ráncok ütközőjével tompíthatta az őt ért csapásokat. Mintha egy hirtelen megfagyott viharba néztem volna bele. Vizenyős, mozdulatlan szemei túl mélyen ültek ábrázatában, csak a szembogarak kezdtek néha-néha tétova remegésbe, amelyek azonnal el is haltak; nem kifele, hanem egy belső földmozgás fele irányultak, amely hamar rátalált nyugvópontjára. A hajléktalanok túllőtözöttsége jellemezte ruházatát, mintha egy hirtelen elárasztott házból kellett volna elmenekülnie. Az összekapdosott ruhák már rég egységes, szürkés páncéltáttá forrtak össze, csak a legutoljára magára húzhatott sárga kardigán villant ki foltokban a többi ruha közül, mint egy váratlanul újra felmerülő, de már világtalan emlék.

Mindez valahogyan túlságosan összeillett, túlságosan kifejezővé vált. Mintha a hajléktalan csak azért állt volna a váróterem szögletébe, hogy a testére tetovált nyelvel jobban elmélyítse, megpecsételje, véglegesítse, amit az üres térben a tárgyak rovátkáinak párbeszéde eleve csak fogyatékosan közölhetett. Először csak felrémlett, de utána már nem tudtam szabadulni a gondolattól, hogy itt minden csak álruha, a szemem elé húzott paraván, valaki vagy valakik hiszékenységet tesztelik, a hajléktalan hamarosan ki fog lépni foszlott gönceiből, nevetve továbbáll, én pedig csak ostobán visszhangzó kérdéseimmel maradok.

Nem ez történt.

Más fordulatot vett a lassan feltelő idő.

Ötször tette meg oda s vissza a távot. De mivel lassú csoszogása, majd reszkető mozdulatai annyira kívül álltak mindenben, amit addig sikerült beazonosítanom, csak a harmadik fordulónál kezdtem érzékelni, mi történik. De akkor sem úgy, hogy rátaláltam volna tevékenységének értelmére, hanem végre magamban kimondhattam: ezt és ezt teszi, hogy igen, odalépett a padon található egyik reklámzacskóhoz, kivett belőle egy kenyérszeletet, majd a szelet kenyérral a kezében, irtózatosan lassan, a váróterem közepéig csoszogott, megint lassan, szinte görcsösen, a tartóoszlop mögé szórta a kitépdesett kenyérbéldarabkákat, aztán a megmaradt kenyérhéjjal a kezében visszaaprózott a reklámzacskóig, visszadugta a héjat a zacskóba, majd egy új kenyérszelettel megint elindult, most már tudom, *befejele*, megint, s megint, decemberben, reggel ötkor, egy vasútállomás várótermében.

A madarakat eteti – kellett volna mondanom, hogy megnyugtassam magam. Ami nem lett volna kevésbé érthetetlen, de sehol sem láttam madarakat, így csak a mozdulatsor széteső elemeivel, meg a közöttük felnyíló szépséges értelmetlenséggel maradtam. Pedig minden mozdulat kérte, könyörögte, hogy rátaláljak olyasvalamire, aminek nem volt helye a váróterem lepusztult világában. Azt megértettem, hogy nem megválik eledelétől, hanem *megosztja* azt. Ahogy pedig befele indult, mintha a tér egy másik dimenziójára nyitott volna rá tapintatosan. De az egésznek az értelme nem akart megmutatkozni, túl sok volt ennek a helynek, nem próbára tette, hanem egyenesen tagadta azt. Kezdett szétfeszülni minden. De egyszer csak, talán azért, hogy a tudatom a tagadás kapujában mégis elfogadhassa az önmagából kifordult valóságot – noha egyetlen madarat sem láttam –, madáracsicsérgést kezdtem hallani...

A vonatfütyt tépett ki a váróteremből. Már a vonaton ültem, homlokom a fülszó ablakának nyomva megpróbáltam kinézni. Szabadulni próbáltam attól, aminek értelmetlen szépsége nem hagyott nyugodni. De sötét volt még kint, s így az elrohanó táj vetítésvásznán megint csak a fülkét s a fülkében ülő magamat láthattam.

Semmi nem kezdődhet és végződhet egy vasútállomáson. Csak a vonatok érkeznek meg, röviden megállnak, és már mennek is tovább. Az állomás feltekint emberekkel, majd kiürül, és minden kezdődik előlről. A változás ott kavargó, zajlik a szemünk előtt, csak az értelme marad elrejtve, talán egy másik állomáson fog felfedődni, ahová most, azonnal, el kellene utazni. Hogy valami mégis rendben, azt az állomások épületei árulják el, amelyek folyamatos katalizmáktól rengetve állnak, megtépzva, magukra hagyva, mivel a sebesség tere és ideje feleslegessé tette, elcsökevényesítette, kiiktatta megtartó lényegüket.

Csak ennyi lenne az egész? – kérdelem magamtól, minden egyes alkalommal, amikor megint nekifutok utamnak, ami mindig ezeken a vasútállomásokon keresztül vezet. Felteszem a kérdést, de érzem, nem ez a helyes formája, másként kell a kérdést feltenni, még akkor is, ha a válasz – tudvalevő – nem a kérdésirány tájékán keresendő.

Tud az Egész ennyi lenni?

Gyakran el-elmormolom magamnak ezt a kérdést, a peron acélkék ege alatt állodogálva, miközben tekintetem redőnyzára, mint egy régi fényképezőgép, le és fel ugrál, darabokra tördelve az előkészített valóságot. És nem tudom, miért, de mindig ezzel a kérdéssel együtt úszik be tudatomba a fornetti-árus lány és a hajléktalan jelenetének valamelyik szilánkjára, mintha újra helyet próbálnának keresni maguknak, mintha végre be akarnának fejeződni, mert ahol megszülettek, nem adatott elég hely és idő erre. Felidéződnek a jelenetek, de azonnal meg is bicsaklanak, mert látom a lányt, ahogy nekifeszíti a testét a fényben úszó horizontnak, látom a hajléktalant, ahogy imbolgó lépteivel megindul a váróterem közepe fele, de a mozdulat sohasem folytatódik, eleve azonnal elhal, mert mielőtt elérhetné az áhított, de általam sohasem látott célt, a mozdulat lelassul, és mintha valamilyen irtózatossá, csak a világűrben érzékelhető hidegnek lenne kitéve, megmerevedik, és egy állóképpé dermed.

Két kép. A fornetti-árus lány és a hajléktalan végtelenül törékeny képe. Végül ezzel maradtam. És a gyanúval. Mert lehet, nem is láttam ezeket a képeket. Csak a vasútállomás szétterpeszkedő tömege által szabadon hagyott rések jöttek vibrálásba, s így, mint valami délibáb, kirajzolódhatott az, ami nincs.

Mert résekkel tele van ez az állomás.

Tele. Van.